

РЕШЕНИЕ

№ 78

гр. Пловдив, 25.05.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ПЛОВДИВ, 3-ТИ НАКАЗАТЕЛЕН СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и втори май през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Васил Ст. Гатов

Членове: Милена Б. Рангелова
Елена Й. Захова

при участието на секретаря Мариана Н. Апостолова
в присъствието на прокурора Д. Махмудиев
като разгледа докладваното от Милена Б. Рангелова Въззивно наказателно дело от общ характер № 20225000600337 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 307 НПК вр. чл. 88 НПК вр. чл. 227 ГПК

С присъда № 26005/07.04.22г. по н.о.х.д. № 237/19г. по описа на ОС гр. Пазарджик са отхвърлени предявените от Р. Я. М., Л. К. Б. и Б. К. Б. срещу новите ответници К. Я., В. И. и И. Й. граждански иски за обезщетение за претърпени неимуществени вреди от престъпление по чл. 115 НК, твърдяно авторство на Д. К., комуто те са наследници по сребрена линия, ведно с лихвата за забава, считано от 04.12.18 г. до окончателното изплащане.

Недоволни от присъдата, гражданските ищци Р. М., Л. Б. и Б. Б. я атакуват в срок чрез своя повереник адв. Г.-П. с доводи за неправилност и незаконосъобразност. Правят искане да бъде отменена и да се постанови нова, с която да се уважат предявените гр. иски, или след нейната отмяна делото да се върне за ново разглеждане от друг състав на първоинстанционния съд.

Гражданските ищци не се явиха в с.з., в което делото беше обявено за решаване, и не участваха при пренията. Бяха представлявани от адв. А. Г.-П..

Ответникът по правоприемство К. Я. не се яви, редовно призован. Преди това депозира отказ от наследството на първоначалния ответник Д. К..

Отнетникът по правоприемство В. И. почина в хода на въззивното производство.

Ответникът по правоприемство И. Й. също не се яви. Той не беше открит на посочения от ищците адрес в село П., като по информация от кмета на селото от години живее зад граница. Тази информация беше потвърдена от справка от началника на сектор БДС, според която на 12.07.22г. е напуснал България и оттогава не се е завръщал в страната. Пред въззивната инстанция беше представляван от назначения му от първата инстанция служебен повереник адв. Я. Д..

При пренията адв. П., адв. Д. и представителят на АП-Пловдив се обединиха около становището, че първоинстанционният акт е незаконосъобразен и подлежи на отмяна – окръжният съд не е положил изискуемите усилия за издирване на конституираните ответници, респ. за призоваване на наследниците от следващите степени на сребрената линия и държавата, а въззивната инстанция не може да го замести в това процесуално задължение, доколкото няма процесуална възможност за първи път да конституира страни.

Прокурорът изрази мнение и за още едно процесуално нарушение –незаконност на състава на съда, който е постановил присъдата, произтичаща от неизпълнение на изискването по чл. 258, ал. 1 НПК за неизменност на съдебния състав.

Пловдивският апелативен съд, след като прецени събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупост и обсъди доводите и съображенията на страните, прие, че жалбата е основателна.

ПзОС се е съобразил с част от дадените в ТР № 1/13г. на ВКС задължителни указания, като след прекратяване производството в неговата наказателна част (относно повдигнатото обвинение на починалия подсъдим) е продължил разглеждането на предявените срещу него от жалбоподателите граждански иски за обезщетение на настъпили от инкриминираното деяние неимуществени вреди, но не и със задължителното тълкуване на нормата на чл. 88, ал. 1 НПК относно субсидиарното прилагане на ГПК. По-конкретно е нарушил правилата по чл. 227 и 230 ГПК за организиране на процесуалното правоприемство. Според нарушените правила в случай на смърт на ответника, настъпила след подаване на иска, но преди приключване на съдебното дирене, решаващата инстанция предприема, по искане на ищците, действия по издирване и конституиране на правоприемниците му, вкл. държавата (следвайки реда за призоваване към наследяване по чл. 8, ал. 4, респ. чл. 11 ЗН) и обезпечава тяхното пълноценно по-нататъшно участие в процеса (следвайки указанията в чл. 48 ГПК). Казано другояче, ако съдебното производство има за предмет наследими права, то продължава с участието на лицата, призовани към наследяване на ответника, а при откази от наследство изчерпва, пак по искане на ищците, шестата степен на сребрената линия и накрая конституира държавата. Става дума за императивни правила, нарушаването на които води до липса на абсолютна процесуална предпоставка за допустимост на съдебното произнасяне.

Ето процесуалната история на делото: след смъртта на подсъдимия Д. К. и прекратяването на наказателната част на производството окръжният съд (в същия съдебен състав) е започнал да изпълнява задълженията, визирани в коментираните норми, като е зачел настъпилото поради смъртта спиране (по силата на закона) на производството в неговата гражданска част - вж. чл. 229, ал. 1, т. 2 ГПК. Сетне по искане на ищите е предприел действия по издирване на наследниците на починалия, като е приел и приложил по делото подробно удостоверение за наследници до шеста степен на сребрената линия (вж. л. 272 и сл. от първоинст. дело). Като граждански ответници е конституирал лицата от четвърта степен – Г.Ш., Н.Ш., М.Т., К. Я., В. И. и

И. Й. (вж. определението от 12.03.2021 г. на л. 338 от първоинст. дело). На 25.03.2021г. били вписани по съответния надлежен ред направени от първите трима откази от наследството на Д. К.. ПзОС е счел това за основание за прекратяване на производството по отношение на тях, което е и сторил с определение от 20.05.2021г. (вж. л. 360 гръб от първоинст.дело). Това определение не е обжалвано.

След безуспешно издирване в страната на посочените от ищите адреси е постановено призоваване по реда на чл. 47 ГПК на следващите трима ответници – К. Я., В. И. и И. Й.. В с.з. от 04.11.2021 г. съдът е счел, че разпоредената процедура по призоваването им е изчерпана, като се е оказало, че не могат да бъдат открити. В тази връзка с определение от същата дата е прекратил производството и по отношение на тях (вж. л. 409 от първоинст. дело). По частна жалба на гражданските ищци това определение е отменено от ПАС (с определение по в.ч.н.д. № 568/21г.), като е дадено указание да се назначи особен представител на тримата ответници.

Съдопроизводствените действия били продължени от същия съдебен състав. С определение от 27.01.22г. той е назначил определения от АК-Пазарджик адв. Я. Д. за служебен повереник на ответниците К. Я., В. И. и И. Й.. По-нататък ищите са предприели действия по доказване основателността на своите искове, насочени срещу споменатите ответници, представлявани от адв. Д.. Сетне с обжалваната присъда е отхвърлил тези искове, като е намерил, че ищите не са изпълнили своето задължение да докажат, че тримата са приели (мълчаливо) наследството на Д. К..

Смяната на главна страна в процеса (на ответника в случая) може да стане само на основание чл. 227 ГПК или чл. 228, ал.1 и 3 ГПК, за наличието на което съдът следи служебно, тъй като се явява условие за допустимост на производството. Процедурата при смърт на ответника, която хипотеза е визирана в чл. 227 НПК, е подробно разгърната в нормата на чл. 230, ал. 2 ГПК. Тази процедура е трябвало да бъде следвана, а това не е направено от проверяваната инстанция.

Стигнало се е до постановяване на краен съдебен акт, което е било незаконосъобразно, доколкото преустановяването на висиящността на процеса е било **преждевременно**. Не са се явили предпоставките за възобновяване на спряното на основание чл. 229 НПК производство. Трябвало е съдът да даде указание на ищеца за организиране призоваването на неотказалите се от наследството на Д. К. ответници по реда на чл. 48 ГПК, *която норма е визирана в споменатия член 230, ал. 2 ГПК*. Особено като се има предвид, че няколкократно кметът на селото, в което е живеел наследникът И. Й., е отбелязвал, че от десетилетия той пребивава със семейството си в чужбина (на неизвестен адрес). Впрочем прокурорът е дал предложение да бъде дадено подобно указание на ищеца, което негово становище ПзОС е подминал без обяснение (вж. л. 411 гръб и сл. от първоинст. дело).

И в последна сметка съдът от първата инстанция е пренебрегнал задължението си да обезпечи фактическата възможност на неотказалите се от наследството на Д. К. ответници да узнаят, че са конституирани в това им качество. Вместо това е побързал да приключи производството по делото, „предоставяйки“ на въззивната инстанция да приложи разискваната норма на чл. 230, ал. 2 НПК. Не е съобразил, че смъртта на ответника е настъпила пред него, което означава, че той е следвало да конституира правоприемниците и да гарантира участието им в процеса, като даде указание на ищеца да организира призоваване по реда на чл. 48 ГПК, респ. в случай на неизпълнение на указанието да прекрати производството на основание изр. 2 на чл. 230, ал. 2 ГПК, а в случай на отказ от наследството от страна на наследниците от четвърта степен да

процедира по идентичен начин до конституиране на държавата^[1].

Неспазването на този регламентиран ред води до констатация за недопустимост на произнасянето на ПзОС^[2].

За пълнота на изложението ПАС намира за необходимо да вметне, че се оказва, че ответниците не са неоткриваеми, както е счел ПзОС. Напротив, въззивният съд осъществи контакт с всеки от тях, вследствие на което К. Я. и В. И. се отказаха от наследството на първоначалния ответник К., а И. Й. обяви при международен телефонен разговор, че планира подобен отказ, когато се завърне в България през м.май или м.юни 2023г.

С оглед всичко изложено претенцията в жалбата на гражданските ищци, подкрепена от другите страни във въззивното производство, за отмяна на присъдата и връщане делото на първата инстанция за ново разглеждане беше счетена за основателна.

Ако И. Й. не изпълни намерението си да се откаже от наследството на К., следва да се изчерпи и процедурата по чл. 48 НПК, а сетне ПзОС следва да се произнесе по насочените срещу него граждански искове съобразно изпълнението на задължението на ищите да докажат дали е приел въпросното наследство. Ако се откаже от наследството (както в хода на въззивното производство направи К. Я., а също В. И. преди да почине) ПзОС следва да конституира правоприемниците на К. от следващите степени на сребрената линия и да даде указания на ищеца, че носи тежестта да докаже приемането на наследството и от тахна страна. Ако и наследниците от шеста степен се откажат от наследството, следва да конституира държавата.

Докато И. Й. не депозира отказ от наследството на К., повереникът адв. Д. следва да продължи да представлява неговите интереси. Отказът от наследство от страна на ответника К. Я. и смъртта на ответника В. И. са основание той да преустанови участието си по делото като техен представител (и беше отстранен от процесуалното представителство на двамата от ПАС).

Не е основателно изложеното при въззивните прения мнение на представителя на АП-Пловдив за още едно съществено процесуално нарушение. Вярно е, че един и същи съдебен състав е постановил определението, с което заради смъртта на подс. Д. К. е прекратено производството по делото в неговата наказателна част, а след това е прекратил производството и в частта относно гражданските искове, насочени срещу същите ответници, срещу които после (след отмяна на определението му от ПОС по в.ч.н.д. № 568/21г.) е отхвърлил исковите с присъдата. Обаче в ГПК, чиито правила се прилагат в производството по гражданските искове (на осн.чл. 88 НПК), не е визирала подобна процесуална пречка за произнасяне по съществото на гражданския спор. Единственото основание за отвод е участие при *решаване* на делото, какъвто не е настоящият случай – коментираните прекратителни определения не съдържат решение по спорния предмет. Спорът е бил (и е) за наличие на мълчаливо приемане на наследството от страна на неотказалите се от наследството на Д. К. негови правоприемници от сребрена линия, както и за предпоставките за квалифициране на първоначално инкриминираното като убийство деяние като непозволено увреждане. По този спор съдебният състав, който е постановил присъдата, не се е произнесъл в предходен процесуален момент.

След отмяна на присъдата делото следва, разбира се, да бъде разгледано от друг състав на Пазарджишкия окръжен съд, защото присъдата съдържа решаване на

посочения спор.

При този изход на въззивното дело ПАС не може да обсъди правилността на присъдата в аспекта на доводите на жалбоподателите.

По изложените съображения и на основание чл. 334, т. 1 вр. чл. 337, ал. 3, пр. 2 НПК въззивната инстанция

[1] Вж. в този смисъл Решение № 246 от 16.01.19г. на ВКС по н.д. № 1122/18г. ан Трето н.о. и Решение № 83/19.04.16г. на ВКС по н.д. № 295/16г. на Трето н.о.

[2] Вж. в този смисъл Решение № 86/03.04.2015г. по гр.д. № 55632/14г. на ГК, 4-то г.о. на ВКС.

РЕШИ:

ОТМЕНЯ изцяло присъдата № 260005/07.04.2022г. по в.н.о.х.д. № 237/19г. по описа на ПзОС.

ВРЪЩА делото за ново разглеждане в гражданската част от друг състав на ПзОС

РЕШЕНИЕТО не подлежи на обжалване и протест.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____